

³ *Калмыков Ю. Х.* Правовое регулирование хозяйственных отношений. – Саратов, 1982. – С. 44.

⁴ *Брагинский М. И., Витрянский В. В.* Договорное право. Кн. 3: Договоры о выполнении работ и оказании услуг. – М.: Статут, 2002 // СПС «КонсультантПлюс»

⁵ *Волошко С. Д.* Договоры на передачу научно-технических достижений. – Харьков, 1974. – С. 15.

⁶ *Азимов Ч. Н.* О договоре на передачу научно-технических достижений // Вопросы изобретательства. – 1986. – С. 20-21.

⁷ Гражданское право: учеб. пособие. Ч. 2 / Под ред. А. П. Сергеева и Ю. К. Толстого. – М., 1997. – С. 365.

⁸ Постанова Вищого господарського суду України від 25.01.2007 р. у справі № 13/353. – Інформаційно-правова система «Ліга-Закон».

⁹ Комментарий к ГК РФ, части второй / Под ред. Т. Е. Абовой, А. Ю. Кабалкина. – М.: Юрайт-Издат, 2003. – С. 470.

Отримано 10.03.2009

Резюме

В данной статье рассматриваются договорные правоотношения на исполнение научно-исследовательских, опытно-конструкторских и технологических работ, следствием которых может стать создание изобретения.

П. Ф. НЕМЕШ

Петро Федорович Немеш, здобувач Закарпатського державного університету, адвокат

ОХОРОНА ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК В УГОРСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

До числа об'єктів промислової власності, які відіграють важливу роль у розвитку економіки Угорської Республіки, окреме місце займають товарні знаки і знаки обслуговування, а також близькі до них за своєю сутністю фірмові найменування. Товарні знаки і знаки обслуговування є невід'ємними елементами ринкових відносин і здорової конкуренції в Угорщині. За допомогою товарного знаку споживач має можливість розрізнити виробниче походження товару, а іноді, при достатній популярності товарного знаку, і географічне походження товару. Гарантуючи високу якість і рекламуючи товар, товарні знаки мають для своїх власників велике економічне значення. Визначаючи місце і роль на ринку цих підприємств, товарні знаки часто самі стають одним з найкоштовніших об'єктів виключних прав.

Правове регулювання товарних знаків в Угорщині забезпечував Закон № IX, прийнятий ще в 1969 р. Однак, стрімкий розвиток ринкової економіки останніх років сприяв втраті його актуальності і відповідності європейським нормам. Поглиблення розвитку ринкових відносин в Угорщині, покращення умов конкуренції, а також з метою забезпечення кращої інформованості споживачів стосовно відмінностей між товарами і послугами відповідно до міжнародних зобов'язань Угорщини в сфері захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності було прийнято новий Закон «Про охорону прав на фірмові знаки для товарів і послуг та географічні знаки». Мова йде про так званий Закон Угорщини № XI від 1997 р., до якого було неодноразово внесено зміни і доповнення. Структурно цей закон складається з шести розділів, які стосуються правової охорони фірмових знаків для товарів і послуг, діяльності Патентного відомства Угорської Республіки у сфері фірмових знаків для товарів та послуг, судового процесу у справах з охорони знаків, колективного і посвідчуючого знаку, охорони географічних знаків позначення товарів, заключних положень. Слід зазначити, що реформа угорського законодавства щодо

товарних знаків відбулася також завдяки міжнародним зобов'язанням Угорщини, необхідності врахування положень універсальних міжнародних договорів, регіональних результатів по гармонізації права і двосторонніх міжнародних зобов'язань. З матеріально-правової точки зору визначальним були зобов'язання, прийняті Угорщиною по гармонізації права з правом Європейського Співтовариства¹. Тому нове регулювання співзвучне з положеннями директив Європейського Співтовариства з юридичних питань товарних знаків, а також постанови Ради про географічні вказівки і засоби позначення місць походження. Сучасне чинне в Угорщині законодавство по товарних знаках врахувало окремі правила постанови Співтовариства про товарні знаки, більшість факультативних положень директиви, а також проблемні рішення зразкового характеру в закордонних нормативно-правових актах.

Відповідно до § 1-ого Закону правова охорона може бути надана будь-якому графічно виконаному позначенню, яке придатне для розпізнавання відмінностей окремого товару чи послуги при порівнянні з іншими товарами чи послугами, які постачаються чи надаються іншими постачальниками. Позначення, якому надається правова охорона, може бути словом, словосполученням, включаючи власні імена й гасла, буквою, цифрою, малюнком, зображенням, плоскою або об'ємною фігурою, включаючи форму товару, або його упаковки, коліру, комбінації кольорів, світлового сигналу, голограми, звуку, а також комбінації різних позначень. Закон містить абсолютні підстави, які виключають надання правової охорони. Так, не може отримати правової охорони позначення, якщо воно графічно не відображається або якщо воно не підпадає під позначення, які були вже перераховані нами вище в § 1-ому Закону. В Законі чітко визначені позначення, які не можуть отримати правову охорону. Це, перш за все, стосується позначень, які не придатні для розпізнавання, особливо, якщо вони складаються з таких символів або даних, які можуть використовуватися в обігу для характеристики різновиду, якості, кількості, призначення, вартості, географічного походження товару чи послуги, дати виготовлення товару, або надання послуги, або інших параметрів, або які постійно і звично живаються в повсякденній мові, або у зв'язку з діловими справами. По-друге, не можуть отримати правову охорону позначення, які складаються з таких форм, що виходять з характеристики товару, або необхідні для того, щоб досягти цільової технічної ефективності, або не несуть у собі сутність цінності товару.

За угорським законодавством, не може отримати правову охорону позначення однорідних товарів та послуг, які є схожими з раніше зареєстрованими, чи поданими на реєстрацію; позначення, які споживачі можуть сплутати з раніше зареєстрованими через тотожність або схожість позначення, а також через тотожність або схожість товарів чи послуг; у випадку несхожих товарів чи послуг, якщо позначення тотожне або схоже з раніше зареєстрованим, що має добру славу, і якщо користування знаком може завадити розрізняльній здатності або славі зареєстрованого знаку, або сприяти недобросовісному використанню. Не може бути надана правова охорона позначенню, якщо воно зачіпає пріоритетні права, пов'язані з іншою особою – особливо ім'ям, портретом, або пріоритетні авторські права і права охорони промислової власності, включаючи назву рослини чи тварини, а також географічні назви. У випадку тотожних або схожих товарів чи послуг правова охорона не надається позначенню, яким в Угорщині хтось уже фактично користується без реєстрації, якщо користування позначенням без згоди попереднього користувача порушує чинні правові норми. Також, коли позначення, яке тотожне або схоже з такими знаками, охорона яких припинена, якщо після припинення не пройшло двох років, за винятком випадків, коли такими знаками не користувалися.

Слід зазначити, що правову охорону фірмового знака може отримати будь-яка фізична чи юридична особа або господарське товариство, яке не є юридичною особою, незалежно від того, чи воно виконує відповідну господарську діяльність. Якщо заявку на реєстрацію позначення подає декілька осіб, вони отримують спільну правову охорону знаків. У випадку спільного права на охорону знаків – якщо немає іншого – долі серед заявників розподіляються порівну. Правова охорона знаку виникає під час його реєстрації, зі зворотною дією з дня подання заявки. Термін дії правової охорони знаків складає десять років від дня подання заявки. Його може бути поновлено через кожні де-

сять років. У випадку поновлення, новий термін дії правової охорони знаків починається з дня наступного після припинення дії попереднього терміну.

Угорське законодавство надає власнику виключне право на користування знаком. Це означає, що на основі виключного права на користування знаком власник може виступити проти будь-кого, хто без його дозволу в своїй господарській діяльності використовує тотожне зі знаком позначення стосовно таких товарів чи послуг, які тотожні з зазначеними в переліку, що додається до знаку. Також йдеться про таке позначення, яке споживачі можуть сплутати зі знаком, завдяки тотожності або схожості позначення і знаку, а також завдяки тотожності або схожості товарів чи послуг. Або позначення, яке тотожне, або схоже зі знаком позначення у відношенні до таких товарів чи послуг, які не тотожні і не схожі з зазначеними в переліку, що додається до знаку, припускаючи, що знак у країні має добру славу, і користування позначенням наносить шкоду, або недоброросовісно використовує відрізняльну здібність або добру славу знаку. Закон чітко вказує випадки, коли забороняється розміщення позначення на товарі або упаковці, коли забороняється пускати його в обіг, продавати, або пропонувати товар, а також зберігати його на складі з метою реалізації. Також у законі визначено, коли забороняється надання послуги або її пропозиція під позначенням, коли забороняється завезення товару з позначенням у країну або вивезення його з країни, використання позначення в комерційному листуванні або в рекламі тощо. Вичерпність правової охорони знаку відповідно до § 16 Закону встановлює, що власник знаку, що має охорону, не може заборонити користуватися знаком, який пов'язаний із такими товарами, які він сам ввів в обіг в країні, або введені в обіг за його доведеним сприянням. Разом із тим, це положення не застосовується, якщо у власника знаку є правовий інтерес у тому, щоб заперечувати подальший обіг товарів, особливо в таких випадках, коли змінено або погіршено склад, стан товару.

Слід зазначити, що власник знака не може заборонити іншим особам, щоб вони в своїй господарській діяльності використовували: а) власне ім'я, або адресу; б) позначення, що стосується різновиду товару чи послуги, їх якості, кількості, призначення, вартості, географічного походження, дати виготовлення, терміну надання, або інших параметрів; с) знак, якщо це необхідно для позначення призначення товару чи послуги, особливо, якщо це стосується запасних частин, або приладдя. В разі якщо власник знаку, що перебуває під охороною, протягом п'яти років без перерви припускав використання більш пізнього знаку, незважаючи на те, що він про це знав, не може виступати проти використання цього знаку в країні, а також не може просити відміну такого знаку, посилячись на знак, що був зареєстрований раніше. Дане положення стосується тільки таких товарів або послуг, для яких більш пізній знак дійсно використовувався.

Закон в § 27 закріплює положення, що права власника знака порушує той, хто неправомірно використовує знак. Так, власник знака, залежно від обставин, може вимагати відносно порушника судового визнання порушення своїх прав, вимагати припинення порушення права власника знака і заборону подальших дій порушнику щодо використання знака. Також він вправі вимагати, щоб порушник надав відомості про виготовлення, реалізацію товарів, або надання послуг, на які розповсюджується знак, а також про учасників і комерційні зв'язки, які склалися в зв'язку з розповсюдження таких товарів. Зазначимо, що закон надає право власнику знаку вимагати, щоб порушник заявою, або іншим відповідним способом, задовольнив його запит, і щоб у разі необхідності зі сторони порушника або за його рахунок публічно було визнано про порушення прав власника, а насамкінець, вимагати повернення коштів, які були отримані з порушенням прав власника тощо.

Захист прав власника знаку відноситься до компетенції суду, що є достатньо широкою. Так, за заявою власника знаку суд може винести постанову про вилучення з затриманих засобів, матеріалів і пакувальних матеріалів ознак, за якими вони порушують права власника знаку, в першу чергу, шляхом видалення знаку, а якщо це неможливо – про знищення їх. В обґрунтованих випадках замість знищення суд може винести постанову про реалізацію товарів згідно правил судового виконання; у таких випадках суд виносить постанову про дії з отриманою сумою. Затримання засобів і матеріалів, а також товарів і пакувальних матеріалів, пов'язаних із порушенням прав власника знаку, повин-

но статися і в тому випадку, коли порушник не є їх власником, а власник знав про порушення, або при відповідній обачності мав би знати. У випадку порушення прав власника знака він може вимагати компенсацію згідно права цивільної відповідальності. Також власник знака, права якого порушені може вимагати заходів митної служби, щоб не допустити в торговельну мережу країни митних товарів, які мають відношення до порушення його прав тощо.

Законодавство чітко визначає перелік умов, коли охорона знаку припиняється. Так, по-перше, це відбувається, коли закінчився строк охорони знаку і його не подовжено. В такому разі охорона припиняється на наступний день після припинення загального строку охорони. По-друге, коли власник знаку відмовився від охорони. Це відбувається на наступний день після отримання заяви про відмову, або в більш ранній час, вказаний відмовником. По-третє, коли знак виключений з реєстру, зворотньою силою з дня заявки. По-четверте, коли власник знаку згаяв чинне користування знаком, з дня початку процесу зі встановлення припинення охорони, або – якщо це настає раніше – зі зворотньою дією, з дня подання більш пізньої заявки на знак, що співпадає зі знаком, який втрачає охорону. І, нарешті, коли знак втратив розрізняльну здатність і став таким, що може ввести в оману.

Якщо позначення, яке відтворює предмет охорони знаком, відрізняється від поданого на реєстрацію, або перелік товарів більший, ніж поданий на реєстрацію, знак підлягає анулюванню. Це стосується і випадку подання складної заявки – більший, ніж був представлений у складній заявці. Разом із тим, знак не може бути анульованим, якщо він співпадає з таким більш раннім позначенням, яке не було зареєстрованим, або з таким іншим знаком, власник якого знав про реєстрацію більш пізнього знаку і протягом п'яти років мирився з його застосуванням, за винятком випадків, коли в діях власника більш пізнього знаку є ознаки недобросовісної поведінки.

Новим правовим інститутом у законі про товарні знаки є вичерпність правової охорони товарного знаку. Сутність його полягає в тому, що власник товарного знаку не вправі забороняти використання товарного знаку щодо таких товарів, які були введені ним же у торговельний обіг, або які були уведений у внутрішній обіг з його згоди. Новим правовим інститутом з охорони знаків є обмеження обсягу охорони з приводу мовчазної угоди – визнання, примирення з фактом. Так, якщо власник товарного знаку протягом п'яти років безперервно використовував більш пізній товарний знак всупереч тому, що він був обізнаний про використання, не може виступити проти використання такого знака в країні, а також посилаючись на свій більш ранній знак не вправі зажадати анулювання більш пізнього товарного знаку².

Для власника товарного знаку передбачається зобов'язання використання товарного знаку з приводу товарів і послуг, включених у список/перелік товарів. Невикористання товарного знаку за закінченням визначеного терміну може спричинити серйозні юридичні наслідки. В разі, якщо власник товарного знаку протягом п'яти років з дати реєстрації не почав фактично використовувати, або якщо таке використання протягом п'яти років упущене, це веде до припинення правової охорони товарного знаку. Також Закон виключає, щоб невикористання товарного знаку стало перешкодою для включення до реєстру або підставою для анулювання.

Аналіз зазначених вище положень угорського закону щодо товарних знаків і фірмових найменувань надає можливість зробити певні висновки. Перш за все ці висновки підтверджують, що чинне угорське законодавство відповідає міжнародним нормам і правилам, зокрема нормам Угоди TRIPS. Чітко, на законодавчому рівні визначається, які саме дії слід вважати незаконними у сфері здійснення прав інтелектуальної власності, а також, яку відповідальність тягнуть за собою такі дії і які органи мають право приймати рішення щодо відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності.

До новел угорського закону слід віднести і введення таких попередніх заходів як спосіб забезпечення позову у справах про порушення прав інтелектуальної власності, який надасть право суду або судді одноособово до розгляду справи по суті вживати заходів щодо негайного припинення правопорушення, включаючи вилучення з цивільно-

го обороту контрафактних товарів, а також вилучення матеріалів, обладнання, документів, які використовувалися при виробництві зазначених товарів, тощо. Зазначимо, що запроваджується при застосуванні тимчасових заходів внесення грошового забезпечення власником прав інтелектуальної власності з метою недопущення зловживань і надання власникові товарів компенсації за завдану шкоду в разі відсутності правопорушення, а також введення товарів у цивільний оборот за умови внесення застави їхнім власником; надає право судовим виконавцям, уповноваженим особам органів внутрішніх справ і митних органів виконувати постанови про вилучення з цивільного обороту, а також конфіскацію товарів, обладнання, предметів, грошей, документів, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності. Важливим є можливість застосування кримінальних покарань у разі порушення прав на будь-які об'єкти прав інтелектуальної власності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі, юридичним особам або громадянам, а також, якщо таке порушення вчинено повторно або групою осіб за попереднім зговором (корупційні діяння), а також забезпечення збереження конфіденційності відомостей у разі судового розгляду справ, пов'язаних, зокрема, з комерційною таємницею.

Аналіз угорського законодавства у сфері інтелектуальної власності, зокрема Закону Угорщини «Про охорону прав на фірмові знаки для товарів і послуг та географічні знаки» говорить про те що в Угорщині враховано певний позитивний досвід ЄС у сфері охорони і захисту інтелектуальної власності. Цей досвід, як країни, що з травня 2004 р. стала повноправним членом ЄС, може бути цікавим і корисним для удосконалення законодавства в сфері інтелектуальної власності, зокрема, про охорону прав на торговельні марки та комерційні і фірмові позначення, яке зараз відбувається і сприятиме якнайскорішій інтеграції України у світовий ринок інтелектуальної власності. Це також сприятиме визнанню України найвпливовішими міжнародними угрупованнями, насамперед СОТ і Європейським Союзом.

---

¹ 1997. йvi XI. тұрғыны а вїдјегуек йс а fўldrajzi брујелzхk оltalmбryl – Magyar Kўzlıny 1997/27. (III. 26.)

² 42/2002. (XII.28.) GKM rendelet a Magyar Szabadalmi Hivatal elxtti iparјodvїdelmi elјbrбsok igazgatбsi szolбltatбsi dnjairyl – Magyar Kўzlıny 2002/165 (XII.12.)

³ 72/1994. (XII.27.) OGY hatбrozat az Btaltбnos Vбm- йs Kereskedelmi Egyezmїny keretїben kialaknott, 1994. бprilis 15-йн, Marrakeshben albnt sokoldalъ kereskedelmi megбllapodбsok megerxstїsїrxl – Magyar Kўzlıny 1997/127 (XII.27.)

⁴ Csйcsi Gyurgy. Vїdјegyјog йs piacgazdasбg. – Miskolc. – 2001. – С. 241.

⁵ Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: Зб. наук. статей / За ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 424 с.

⁶ Козлова О. О., Ковач Жолт. Деякі проблеми правового регулювання комерційних найменувань в Україні у контексті міжнародно-правового досвіду // Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони: Зб. наук. праць // За ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – С.

⁷ Кожарська І. Ю. Охорона торговельних марок в Європейському Спїтовариствї та законодавство України у цїй сферї. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони: Зб. наук. праць // За ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – С.

Отримано 10.03.2009

Резюме

В статье рассмотрены наиболее характерные проблемы правовой охраны торговых марок в Венгерской Республике. Детально анализируется венгерское законодательство в сфере интеллектуальной собственности, в частности Закон Венгрии «Об охране права на фирменные знаки для товаров и услуг и географические знаки». Автором сделан вывод о том, что позитивный опыт Венгрии мог бы быть интересным и полезным для усовершенствования национального законодательства в данной сфере.